

södertörns
högskola

UNIVERSITY COLLEGE

Synen på det svenska samhället utifrån skribenter i
Röda röster
– mellan åren 1919 till 1921

Läroutbildningen med interkulturell profil
Kurs: Historia med kulturperspektiv
Moment: Uppsats (5p)
Handledare: Kristina Tegler Jerselius
Inlämningsdatum: 070530

Didan Koy

Sara Albornoz

Abstract

1919 klubbade riksdagen igenom beslutet om den allmänna rösträtten. Denna fråga hade 35 års historia av olika politiska värderingar, men ändå lagstiftades den. Denna uppdelning efter kön och verksamhetsområde hade många hinder. I opinionstrycket, som riksdagsmännen kände utifrån, engagerade sig även män som hade kommit långt i karriären. Bland riksdagsledamöterna fanns det många, som energiskt företrädde kvinnointresset med mandat från de aktiva kvinnorna inom respektive partier eller övertygande av rösträtts kvinnors argumentation i allmänhet. Flera av de tongivande politikerna hade för övrigt kända rösträtts kvinnor i familjen.¹

”Fru Lesbin” av Albert Engström 1908²

¹ Eriksson, Nancy, Hamrin, Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969) sidnummer: 9

² http://brio.webblogg.se/images/albert_engstr_m_fru_lesbin_1159218513.jpg

Innehållsförteckning:

Framsida.....	1
Abstract.....	2
1. Inledning.....	4
1.2 Disposition.....	4
1.3 Metod.....	5
1.4 Syfte.....	6
1.5 Frågeställningar.....	6
1.6 Källor/källkritik.....	6
1.7 Urval.....	7
2. Forskningsläge.....	7
2.1 Efter rösträtten.....	7
2.2 Kvinnors röst och rätt.....	8
2.3 Den svenska kommunistiska kvinnan.....	8
2.4 Svensk politik under 1900 – talet.....	9
3. Begreppsförklaring.....	9
4. Bakgrund.....	10
5. Den empiriska undersökningen.....	12
5.1 - Hur skildras det sociala förhållandena i Röda röster? Vilka lösningar förespråkade de?	12
5.2 - Hur framställs i Röda röster anledningen till att dessa kvinnor förde en kamp för den allmänna rösträtten.....	15
5.3 - Hur framställs i Röda röster anledningen till att dessa kvinnor var medvetna om sina rättigheter?.....	18
5.4 Avslutning.....	21
6. Resultat.....	21
7. Diskussion.....	23
8. Sammanfattning.....	24
9. Litteraturförteckning.....	25
9.1 Källförteckning.....	25
9.2 Internetförteckning.....	25

1. Inledning

Under behandlingen av den kvinnliga rösträttsreformen i ett särskilt sammansatt utskott gick högermännen i utskottet med på att lösgöra kvinnornas rösträttsfråga. Höger representanterna kunde lugnt stödja sig på ett uttalande från högerns överstyrelse. Med de hänvisningar av de kraftiga strömningar som gick fram över världen, deklarerade den svenska högern en villighet att bidra till en enighet och sammanhållning inom folket och i det syftet göra kvinnorna delaktiga i den politiska arenan, genom att kunna rösta. När sedan uttalandet avhandlades i andra kammaren var det anmärkningsvärt tyst i debatten. Så tyst att Arthur Engberg noterade mot slutet av talartiden att man inte med ett enda ord från högerhåll hade berört frågan. Han konstaterade nu, att tydligen betraktade man det nu som en självklar sak att man skall gå med på den kvinnliga rösträtten.³

1.2 Disposition

Till att börja med kommer vi att beskriva vilken metod som vi kommer att använda oss av. Vilket kommer speglas genom användandet av den kvalitativa forskningsmetoden. Anledningen till att vi valde denna metod var på grund av att den underlättar granskningen av källan. Eftersom vi kommer granska kvinnoosakskvinnors egen samhällssituation, är denna metod mest lämplig. Den ger också en djupare förståelse av källan. Därefter kommer vi att behandla vårt syfte och förklara anledningen till vårt arbete. Efter detta kommer vi att skildra våra frågeställningar och därmed beskriva vilka frågor som kommer att ligga som utgångspunkt för vår uppsats. Sedermera kommer vi att beskriva källan till vår uppsats. Vi kommer även att ta upp kritiken till källan, på grund av att vi vill sträva efter ett objektiva förhållningssätt. Därpå kommer vi att beskriva olika begrepp som kommer att tas upp i uppsatsen. För att underlätta förståelsen av budskapet i uppsatsen. Efter begreppsförklaringen valde vi att redogöra för den litteratur som vi har använt oss av för att få en bakgrund kring ämnet i uppsatsen. För att få en bredare förståelse av dåtidens samhällssituation och vad som hade lett till att samhället såg ut som det gjorde.

Därefter har vi valt att besvara våra frågeställningar med hjälp av olika analytiska verktyg. Efter detta kommer vi att beskriva resultatet av vår undersökning. Därpå kommer vi att föra en diskussion kring resultatet som har behandlats. Slutligen kommer vi att sammanfatta hela uppsatsen.

1.3 Metod

Vi kommer att titta på en källa som skrevs i början på 1900 – talet. Vilket är tidskriften *Röda röster*. Den metod som kommer att ligga som utgångspunkt för vårt undersökningsområde kommer att vara den kvalitativa forskningsmetoden. Eftersom vi kommer att titta på tidskrifter är den kvalitativa metoden mest lämplig för vår undersökning. Vi kommer att granska deras syn på hur de såg på dåtidens samhälle. Vi läser artiklarna för att hitta vissa aspekter och belägg för det ovanstående. Vi försöker systematisera materialet för att sedan komma till en slutsats. Med hjälp av den kvalitativa forskningsmetoden kan vi lättare åskådliggöra detta fenomen. Denna metod hjälper oss att få en djupare förståelse, samtidigt som det underlättar bearbetningen av vårt undersökningsområde. För att underlätta arbetet kommer vi att använda oss av en textanalysmetod. Den går ut på att analysera en källa utifrån olika verktyg. Det första verktyget heter nodalpunkter. Vilket betyder att identifiera vissa ord som är centrala och oersättliga för den givande kontexten. Begreppen får endast innerbörd för just detta sammanhang. Ett exempel på en nodalpunkt är hur skribenterna beskriver hur de förväntar sig ett demokratisk genombrott, genom den allmänna rösträtten. Det sista verktyget som vi kommer att använda oss av är teman. Det beskriver laddningen av ordet och upprätthåller nodalpunkterna. Dessa ord stöder och förstärker nodalpunkterna. Stödandet av dessa begrepp skapar ett starkare och förtydligande bevis kring själva begreppen. Det är någonting som inte är förutsägbart utan det försiggår underliggande i texten.⁴ Ett exempel på teman som vi kommer att använda oss av är skribenternas beskrivning av dåtidens samhällssituation. Vi kommer att granska *Röda röster* med hjälp av nodalpunkter och se vilka ekvivalenskedjor som är kopplade till nodalpunkterna. Vi ska även titta på polariseringar och motpoler som finns i texterna. Anledningen till detta är att med hjälp av dessa verktyg, kan vi strukturera upp uppsatsen och framhäva vissa betoningar som kan vara svårt utan dessa verktyg.

---

³ Eriksson Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969) sidnummer:16

⁴ Föreläsning 1 (2007-03-16) Madeleine Hultz Textanalys: Södertörns Högskola

1.4 Syfte

Vi har valt att titta på *Röda röster*. Skälet till detta är att tidskriften är skriven av vänstersocialistiska kvinnor. Syftet är att få en större förståelse hur kvinnorna i *röda röster* såg på deras samhällssituation. Varför vi valde att använda oss av årtalen 1919-1921 var för att vi vill identifiera arbetet kring den allmänna rösträtten. Vi vill se hur kvinnorna definierar dåtidens samhällsproblem och vilka lösningar de framställer.

1.5 Frågeställningar

- Hur skildras de sociala förhållandena i *Röda röster*? Vilka lösningar förespråkade de?
- Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor förde en kamp för den allmänna rösträtten?
- Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor var medvetna om sina rättigheter?

1.6 Källor / Källkritik

De material som vi kommer att använda oss av är tidskriften *Röda röster*, tidsperioden 1919-1921. Anledningen till att vi har valt och använda oss av denna källa är på grund av att den är lämplig att besvara våra frågeställningar, men också för att den skildrar ett samhällsperspektiv som vi är intresserade av att undersöka. Det är en tidskrift som är skriven av vänster socialistiska kvinnor. De skildrar tydligt ur deras synvinkel hur samhället såg ut under denna tidsperiod. Här diskuteras även anledningen till kvinnans situation under början av 1900- talet. Skribenterna i *Röda röster* kände att de var underordnade på olika sätt i samhället. De beskriver den rådande genusordningen och dess effekter. Skribenterna är kvinnor som strävar efter en samhällsförändring och kampen för den kvinnliga rösträtten. På grund utav dessa kvinnors ursprung skildras dock bara deras samhällsperspektiv. Vi har dock inte funnit någon information om dessa kvinnors bakgrund men vi kan däremot spekulera att många av skribenterna kommer från fattiga uppväxtförhållanden. Det kan vara en förklaring till deras kamp för att utrota fattigdomen. Dock kan vi påpeka att denna fattigdom rådde inte bland hela befolkningen i Sverige. De som inte var fattiga var den nya borgarklassen som växte upp under industrialiseringen och den svenska adeln. Majoriteten av befolkningen levde dock under fattiga förhållanden. Många politiker som opponerade sig mot den allmänna rösträtten använde en smutskastningsmetod, för att föra fram deras talan. Detta kunde skildras genom att utestänga

dessa kvinnor ur den politiska arenan.⁵ Skribenternas argumentation i *Röda röster* skulle vart mer objektiv och omfattande om de hade fört fram borgerliga motargument och ställt dem mot deras egna argument. Framställningen gör det svårare att se normsättarnas syn på dessa kvinnors arbete och därmed försvårar det arbetet kring att ta ett objektivt beslut i frågan om synen på dåtidens genusordning. Dock är vår uppgift att se hur endast dessa kvinnor såg på samhällsstrukturen, våra frågeställningar är baserade på detta. På grund av den hårda argumentationen i tidskriften är vi extra uppmärksamma på att vara objektiva i vår undersökning. Därför vill vi försöka på bästa möjliga vis vara neutrala i vår undersökning.

1.7 Urval

Det finns väldigt mycket material kring vårt ämne. Av den orsaken av att ämnet har berört väldigt många människor och därför har det skrivits väldigt mycket om detta område. Den källan som vi har valt är ett perfekt urval på vårt intresseområde. På grund av att vi ville åskådliggöra kvinnosakskvinnors syn på samhället. Vi tittade igenom alla tidningar från 1919 – 1921. Vi valde de artiklar som vi uppfattade berörde våra frågeställningar. Sorteringen gick till på det sättet att vi började med att fokusera på rubrikerna. Därefter koncentrerade vi oss på årtal. På grund av att vi ville åskådliggöra deras tankar kring den allmänna rösträtten. Det fanns manliga skribenter, men det artiklarna behandlade inte vårt ämne. Därför har vi inte använt oss av artiklar, skrivna av män. Vi valde att titta närmre på artiklarna och inte på det bilder som fanns, för då skulle ämnesområdet bli för stort. Vi valde denna metod för att kunna begränsa oss i vårt ämnesområde.

2. Forskningsläge

2.1 Efter rösträtten

Den första boken som vi kommer att titta på är *Efter rösträtten*. I boken förekommer en bred ideologisk diskussion om det kvinnliga perspektivets betydelse för att skapa ett bättre samhälle. Då Sverige under denna tid var extremt fattigt. Utöver detta reflekteras även fredsfrågan, befolkningspolitiken, bostadsfrågan, sexualpolitiken: kring alla dessa frågor fördes en omfattande debatt med feministiska förtecken. Boken skildrar även vägen till den allmänna rösträtten. Boken beskriver politiska strategier och motstrategier som användes i den politiska arenan. Strategierna användes av både politiskt engagerade kvinnor och män. Metoden som användes av icke anhängare till den allmänna rösträtten kunde skildras genom manipulation i

---

⁵ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 84f

form av att utse kvinnoaktivisterna som politisk omogen, utan erfarenhet, okunnig, saknade förmåga för, är i regel ointresserad av, politisk verksamhet. Det är med andra ord kvinnans fel att hon inte platsar inom politiken. I och med detta är politik till för den manliga arenan och mycket få kvinnor platsar in i detta område. Denna bild av den politisk odugliga kvinnan blir i själva verket den viktigaste försvarslinjen i männens strävan att behålla sitt monopol över den centrala maktstrukturen. Ett exempel på de strategier som kvinnorna använde sig av, för att bli accepterade i den manliga politiska sfären kunde skildras genom den aktivitet de förde under mellankrigstiden i deras intresseorganisationer och de krav de ställde för att delta i det politiska livet.⁶

Denna bok ger oss en bra bakgrund till vår uppsats då den beskriver hur kvinnorna blev behandlade i dåtidens politiska arena. Boken ökar förståelsen till hur skribenterna i tidskriften anser om sin egen samhällssituation.

2.2 Kvinnors röst och rätt

Den andra boken som vi kommer att ha som utgångspunkt för vår uppsats är *Kvinnors röst och rätt*. Strategierna och motstrategierna diskuteras även i denna bok. Men skillnaderna är att beskrivningarna i den här boken är mer ingående som tex. att de skriver riksdagsledamöternas bakgrund och definierar politisk aktiva personer från social grupp ett till tre. Där socialgrupp 1 tilldelades överklassen, socialgrupp 2 medelklassen och socialgrupp 3 tilldelades arbetarklassen. Högerens riksdagsledamöter kom i större utsträckning från social grupp ett och två. Inom den borgerliga vänstern dominerar social grupp två och dominansen för socialgrupp tre från det socialdemokratiska riksdagspartiet som helhet är betydligt mindre än inom den socialdemokratiska väljarkåren.⁷

Dock gäller inte det för de socialdemokratiska riksdags kvinnor som genom utbildning finns i social grupp två. Det gemensamma över blockgränserna är att många kommer ifrån en utpräglad politisk miljö. En annan skiljelinje mellan den här boken och den förra boken är att de tar upp kvinnoaktivisternas arbete utifrån varje parti.⁸ Denna bok är väldigt användbar då vår uppsats också behandlar hur arbetet gick till för att lagstiftningen om den allmänna rösträtten skulle gå igenom.

---

⁶ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 97

⁷ Eriksson Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969 Stockholm) sidnummer: 78

⁸ Eriksson Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969 Stockholm) sidnummer: 158ff

2.3 Den svenska kommunistiska kvinnan

Vi har hittat en uppsats som innehar ett likartat ämne som vårt ämne. Den heter *Den svenska kommunistiska kvinnan*. Skribenten har använt *Röda röster* som utgångspunkt och som källa till sin uppsats.⁹ Det har vi också gjort, men frågeställningarna skiljer sig åt då vi bara har en fråga gemensamt. Författarinnan tittar mer på om kvinnans intresseområden skilde sig från mannens. Hon fokuserar även på anledningen till varför tidningen ville övertala kvinnorna om att engagera sig politiskt. Vår uppsats behandlar kvinnans situation i samhället och hur skribenterna såg på detta. En annan skiljelinje som finns är att hon har använt sig av Hirdmans genusteori och relaterat den till sin källa.¹⁰

2.4 Svensk politik under 1900 – talet

Boken behandlar svensk politisk utveckling från slutet av 1800 – talet till slutet av 1900 – talet. Boken har som utgångspunkt att problematisera historien genom att försöka besvara olika frågor om svensk politik och även konflikter i den svenska politiska arenan.¹¹ Denna bok ger oss ett helhetsperspektiv och därmed ger det oss en större förklaring till vad skribenterna skriver om.

3. Begreppsförklaring

3.1 kommunism

Kommunism är en politisk lära med många olika inriktningar. En grundläggande tanke är att allting ska ägas gemensamt i samhället och att det nya samhället skapas genom en revolution. De som driver på revolutionen är de politiskt medvetna arbetarna. Karl Marx och Friedrich Engels skrev 1848 "Kommunistiska manifestet" som fick stor betydelse. Enligt Marx skulle det framtida kommunistiska samhället utvecklas i två stadier. I det första måste alla arbeta lika mycket men i det andra gäller "av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov".¹² Då många skribenter beskriver sig själva som kommunister anser vi det är lämpligt att tydliggöra vad begreppets innebörd är.

---

⁹ Mansnerus, Sofia (2006) sidnummer: 4

¹⁰ Den svenska kommunistiska kvinnan, sidnummer: 4 (2006)

¹¹ Hadenius, Stig (2000) sidnummer: 9f

¹² http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=713955&i_word=kommunism

3.2 Kapitalism

Kapitalism betyder att fabriker och andra företag ägs av enskilda människor eller företag som i sin tur ägs av enskilda människor (och inte av staten). Och det betyder att samhället styrs av *marknadskrafterna*: fabriker tillverkar det som människor vill köpa och priset beror på hur mycket någon kan tänka sig att betala. Man talar om att priset bestäms av *tillgång* och *efterfrågan*. Om det finns en begränsad tillgång på något och stor efterfrågan stiger priset. Till exempel kaffe om skördarna slagit fel och det produceras för lite kaffe för världens behov. Om det tvärt om finns en rik tillgång på något och en begränsad efterfrågan sjunker priset. Länderna i väst, exempelvis Sverige, är till största delen kapitalistiska. Men de har ändå många företag och annat som ägs av staten.¹³ Då samhället under den behandlande tiden var kapitalistisk styrt anser vi att det är bra att tydliggöra innebörden av kapitalism.

4. Bakgrund

I början av 1900-talet var det väldigt fattigt. På grund av de rådande bristerna i samhället skapades tankar hos människor som därmed vill opponera sig mot detta. Många kvinnor slöt sig samman i slutet av första världskrigets slutskede, för att kräva mat, bränsle och rimliga hyror.¹⁴ Kvinnosakskvinnorna som vi kommer att undersöka är några av dessa opponenter som förde en kamp för jämlikhet.

Slutet av 1800-talet och början av 1900-talet hade industrialiseringen sitt genombrott i Sverige. Städerna började växa fram och nya industrier började anläggas. Naturrikedomarna började utnyttjas, vilket ledde till stor efterfrågan på svenska råvaror. Handelshindren började minska och det ledde till utbyte av både varor och tjänster. Sveriges järnvägar hade börjat byggas vilket ledde till goda kommunikationer både inom Sverige och även internationellt. Utbyggandet av järnvägarna ledde till en avgörande betydelse av Sveriges ekonomi. Sverige började ha en stabil ekonomi på grund av det ovanstående. Borligheten satt i majoritet och styrde ekonomin och lönerna för arbetarna var låga. På grund av det ovanstående växte en ny samhällsklass fram, nämligen medelklassen.¹⁵ 1912 – 1920 är den mest händelserika åren i svensk 1900 – talets historia. Åren bestod av kriser och meningsskildaktigheter. Det ledde till en öppen brytning mellan kung och regering. Meningsskildaktigheterna var störst mellan socialdemokrater och liberaler. Trots detta accepterades Hammarskölds (s) politik.

---

¹³ http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=713815&i_word=kapitalism

¹⁴ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 19

1917 – 1918 förekom en rad strider och demonstrationer för att partierna skulle visa vem som hade mest makt. Så småningom gick högern med på att den liberal socialdemokratiska regeringen skulle bildas samtidigt som detta genomfördes den allmänna rösträtten. Vilket fick stor betydelse för Sveriges utveckling, då det var ett stort demokratiskt genombrott. Partierna försökte få samförstånd även om det rådde mot en våldsam utveckling. Under en längre period hade frågan om den allmänna rösträtten stått i centrum för både liberaler och socialdemokrater. Detta hade lett till att både partierna ville samarbeta kring frågan.¹⁶

4.1 Det politiska arbetet för den allmänna rösträtten

Enligt boken *kvinnors röst och rätt* beskrivs rösträttens motståndare att det skulle bli för mycket detaljarbete och speciella synpunkter om kvinnor skulle bli delaktiga i det politiska arbetet. Detta skulle inte gagna samhället, det skulle snarare försvåra det politiska arbetet att utveckla ett samhälle. Flera argument som fördes fram kunde vara att äktenskapen och hemmets sysslor skulle äventyras. Man ansåg att kvinnans uppgift var att ta hand om barnen och uppfostra dem till goda samhällsmedborgare. Kvinnan skulle inte ha någon möjlighet att både ta hand om hemmet och arbeta samtidigt. Rösträttens motståndare påpekade också att det fanns drastiska olikheter mellan kvinnor och män, om kvinnan skulle få rösträtt skulle hon kunna förlora den ädlaste delen av sin personlighet dvs. sin kvinnlighet. Det var naturligt att misstänksamheten mot det nya, låg hos dem som mest värdesatte den stabilitet som rådde. Rädslan för denna förändring var stor och människor var fundersamma över dess effekter. Man uppfattade förändringarna som något riskfullt och skadligt, som tog i uttryck i olika farhågor. Motståndarnas tvivel var många och dem kom att kraftigt framstå som fundamentala i debatten. Detta ledde till att anhängarna mötte olika typer av bemötande. De försvarade sin ståndpunkt med positiva förväntningar av effekter av den kvinnliga rösträtten. Med rädsla för storstrejker och revolutions stämningar skedde en förskjutning mellan åsikter och motiv. Det rådde en rädsla bland politikerna för följder av kvinnors rösträtt och övertaglighet. Till farhågorna hörde att den kvinnliga rösträtten skulle verka på männens representation och även fosterlandets utveckling, ett uttalande från riksdagsmannen Clason (h). Det rådde stora spekulationer om hur kvinnorna skulle använda det politiska inflytandet och även vilka rättigheter det skulle kräva. Man fruktade att kvinnorna skulle bli för lätt påverkade, vilket vore farligt för det allmännas

---

¹⁵ Hadenius, Stig (2000) sidnummer: 14

¹⁶ Hadenius, Stig (2000) sidnummer: 47f

bästa. Från början av 1900-talet lades motion efter motion, för att få igenom den allmänna rösträtten. Men motionerna avslogs gång på gång. Med de ovanstående ståndpunkterna skildras kvinnornas samhällsposition i kampen för den allmänna rösträtten.¹⁷

4.2 Genombrottet

1919 fullföljdes frågan om kvinnornas rösträtt. Justitieminister Eliel Löfgren gjorde i sin tillbaka blick i propositionen en beskrivning av de olika taktiska utgångspunkterna för liberalernas och socialdemokraternas tidigare agerande i rösträttsfrågan. Socialdemokraterna hade alltid försökt förena kvinnors rösträtt med den allmänna rösträtten. Liberalerna hade velat få den allmänna rösträtten utan sammankoppling. Det skäl som de liberala kvinnorna anförde, för att kvinnorna skulle kunna få rösträtt var liberala rättviseskäl. Flera liberala kvinnor nämnde i föredrag och broschyrer att kvinnans synpunkter måste få påverka lagstiftningen på speciella områden som exempelvis fattigvård, sedlighet, social lagstiftning och religion. Men däremot tog de aldrig ställning till sakfrågorna i motsats till vad dem socialdemokratiska kvinnorna gjorde. Den 24 maj 1919 satte en hel kort riksdagsdebatt punkt för alla meningsbrytningar i ämnet. Den dåvarande justitieministern lade fram några välvalda ord i riksdagen om grundlagsförslaget, som senare antogs av båda kammarna. De yttre konturerna av hur kvinnornas rösträttsfråga kämpades igenom i riksdagen omfattade också en inre åsiktsprocess. Detta speglades genom att det typiska tänkandet om rösträtten så som underordnade stadsnyttan om kvinnornas plikter i hemmet och i samhället, om manligt och kvinnligt väsen. Man var allmänt på det klara med att kvinnornas rösträtt skulle skapa en förändring av vår politiska samhällsbild. Huruvida den förändringen skulle få goda eller dåliga verkningar på samhället var en stor fråga bland de stora politiska partierna.¹⁸

5. Den empiriska undersökningen

5.1 Hur skildras de sociala förhållandena i *Röda röster*? Vilka lösningar förespråkade de?

Det första verktyget som vi kommer att använda oss av, för att granska vår källa är teman. Det första temat som vi kommer att titta på är de texter som stödjer beskrivningen av då tidens samhällssituation. I källan skriver en av skribenterna om en viss händelse som inträffade en dag. Hon var på väg till sitt arbete och vid centralen såg hon en folksamling. Hon närmade sig för att se vad som pågick. Väl anländ fanns stadens fångvagn där med fyra poliser. Dörren

---

¹⁷ Eriksson, Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969) sidnummer: 17ff

¹⁸ Eriksson, Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969) sidnummer: 16f

öppnades och ut steg två fångvaktare tillsammans med sex fångar. Med händerna ihop kedjade. En utav dem var huvudet högre än alla andra och mycket stiligt klädd. Det andra fem var väldigt taskigt klädda. Den välklädde såg proper ut och tittade djärvt ut över folket. Skribenten beskriver att hon blev rasande när hon såg den här händelsen. Hon menar också att fångarna borde ha behandlats med mer hänsyn oavsett vad de hade gjort. Hon skriver också att fångarna hade säkert inte gjort mer än att stulit bröd. Hon fortsätter att beskriva att det borgerliga samhället, där människor svälter. När arbetaren då skäl matbröd, kan resultatet bli månadslånga fängelsestraff. *”Men att dessa Rovriddare till kapitalister störtar tusentals arbetare till undergång och elände tala ej om från högre ort. Nej, arbetarna äro blott parasiter för dessa människor. Det får vi också förbli, om vi ej själva visa var dessa herrar var deras frid tillhör.”*¹⁹ Här påvisas hur skribenterna föraktar det borgerliga styret. Skribenten refererar till att roten till fattigdom och ojämnlighet i ett samhälle ligger i kapitalismens grund, om man istället inför en kommunistisk välfärdsstat inrättas också ett jämlikt samhälle både på arbetsmarknaden och i hemmets vrår. Detta kan speglas genom att inrättandet av en välfärdsstat gör att fattigdomen suddas ut, på grund av att människor får en helt annan ekonomisk stabilitet än i ett kapitalistiskt samhällsstyre. Där individens frihet är i centrum, och där människor måste själva ta ansvar över sitt liv. Skribenterna påpekar att om staten agerar som en hjälpande hand för fattiga människor, speciellt dåtidens arbetare, får arbetarna en större chans att inrätta en god ekonomisk grund och därmed avdunstar fattigdomen. Skribenterna menar också att detta ska leda till en minskad brottslighet. På grund av att människor inte längre då är i behov av att utföra brott. Det påpekar också att fängelserna inte heller skapar bättre människor. Skribenterna skildrar det svenska kapitalistiska samhället är väldigt stark och det förklarar samhället som en diktaturstat där det rika i samhället suger ut det fattiga i samhället.

” Är det verkligen nödvändigt att leva under sådan diktatur, som förkväver allt det ädla som finns hos människor? skulle vi ej med glädje böja oss under arbetarna diktatur? Den vill ju likställighet och rätt att leva och Karl Marx säger att arbetarna har ingenting att förlora mer än sina bojar, men en hel värld att vinna.”²⁰

Citatet beskriver det borliga styret som en diktatur som kväver arbetarnas rättigheter och därmed tar bort allt det som är speciellt hos varje människa. Skribenterna refererar till Karl Marx, som menar att arbetarna har inget mer att förlora, bara diktaturens effekter, som kan skildras genom det hegemoniska, feodala samhället. Därmed vinner de istället en hel värld. Vi tolkar detta som att i och med ett kommunistiskt samhällsstyre så försvinner klasskillnaderna och därmed förintar fattigdomens bojar.

---

¹⁹ Röda röster, sidnummer: 6 1/3 1921

” Jag undrar om inte detta arbetslöshetselände öppnar ögonen för många arbetare, så att de ser detta samhällsystems rutenhet? Eller månne det finnes många arbetare, som ännu gå och vänta på att det skall bli bra igen bara den här krisen går över? Nog finnes det än och en annan, som tror att det går för sig att reparera upp det här samhället igen. Men ingen är det väl ändå av dem, som kan tänka något och som icke ser, att saamma elände åter, och åter kommer att upprepas. Men vad vilja arbetarna göra? Jo, endast vänta. Särskilt ifrån hög-socialistiskt håll väntar de på solen igen.”²¹

Här vill skribenterna belysa kampen att sudda ut samhällsordningens klasser och därmed få ett jämlikt välfärdssamhälle. Där människor frigör sig ifrån det borgerliga samhället, tillika kvinnoempanicationen. De fortsätter också att beskriva sig själva som hämndlystna och vill ta revansch därför uppmanar de människor att rösta på socialdemokratiska vänsterpartiet. De menar på att fostra barnen till den rätta vägen till frigörelsen. De menar också att man måste göra socialismen till sin religion och sträva efter dess tankar och mål redan i tidig ålder. Detta gå grund av att det vill skapa en samhällsförändring. Där fattigdomen förintas och där alla står jämlikt inför lagen. De påvisar att det är socialdemokratiska vänsterpartiet som strider för arbetarnas krav, därför gör de reklam för just det här partiet.

Skribenterna skriver också om att de har blivit inspirerande av den franska revolutionen.

De menar att om de franska minoriteterna kan stå på sig och kräva sina rättigheter, då kan vi det också. Inspirationen kring att minoriteter kan kräva sina rättigheter fick de genom den franska revolutionens genombrott. Skribenterna påvisar att det borliga styret är egoistisk och därmed håller de fattiga arbetarna kvar i sin samhällsposition.

”Har samhället rört ett finger att rädda dessa olyckliga? Nej! Samhället har hårdnackat vägrat hjälpa dem på annars sätt än att upplåta sina avskryvda inrättningar för en viss tid. Har vi tänkande människor, försökt hjälpa dem? Nej. Vi har med avsky vänd oss från de och kanske därigenom varit en av orsakerna att det fallit djupare”²²

Skribenterna påvisar borgarnas egoism. De menar också att istället för att hjälpa arbetarna så har människor med avsky vänt sig ryggen, till arbetarna. Om man istället öppnar famnen, för alla människor, försvinner klassegregationen.

5.2 Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor förde en kamp för den allmänna rösträtten?

Ett tema, som upprätthåller nodalpunkterna, som vi fann i källan är hur skribenterna upplever deras situation. De menar att de är marginaliserade i samhället och i olika politiska arenor.

---

²⁰ Röda röster, sidnummer: 6 1/3 1921

²¹ Röda röster, sidnummer: 6 1/3 1921

²² Röda röster, sidnummer: 6 1/3 1921

”På pappret är nämligen denna kvarleva på patriarkalisk tid – i lag stadsfäst genom 1734 års lag – numera slopad. Längre torde det dock självklart dröja, innan kvinnan i praktik och i vardagslivet får sin intellektuella, sociala och ekonomiska likställighet erkänd. Men det är ju ej heller att vänta, att lagar vare sig nu eller någonsin genast skall omskaka sinnena och avlägsna inrotade vanor eller nästan medfödda fördomar.”²³

Här diskuterar skribenten om att de måste arbeta och föra en kamp för att kvinnorna ska få samma rättigheter som män. Det påpekar i olika sammanhang att det vill ha likartade juridiska rättigheter som män, men också att detta ska införas i praktiken. Till exempel diskuterar de situationen för den gifta kvinnan. Där hon även den nya äktenskapslagstiftningen, som infördes 1919, ses i praktiken som mindre värd gentemot mannen. Den gifta kvinnan myndighetsförklaras vid 21 års ålder. Men fortfarande betraktas hon som ens mans hustru istället för att beskåda henne som en självständig individ.

”Inför rådhus – och häradsrätt. Polis o.s.v. är den svenska gifta kvinnan trots den omskrutne nya äktenskapslagen ännu omyndig – åtminstone i ett fall. När hon vittnar t.ex. får hon ännu idag i protokollet heta: Låt oss säga Byggnadsindustriarbetaren Sven Anders Johansson hustru Maria Sofia Eleonora Johansson.”²⁴

Här diskuterar skribenten hur sorgligt det är att kvinnan måste betecknas genom sin man. Detta anser vi skildrar den kvinnosyn som rådde under denna tidsperiod. Skribenterna kommer in på ämnesområdet som behandlar sociala konstruerade, strukturerade normer. Men definierar inte direkt några lösningar på problemet, endast förklaringar som att ändra formalia vid dokumentations författningar. (Detta kan vi förstå, då detta skrevs för hundra år sedan och ämnet kring sociala normer ännu inte var definitions bart.) Våra reflektioner kring detta är att arbetet kring den allmänna rösträtten var väldigt omfattande och människor engagerade sig väldigt helhjärtat. Därför kunde kvinnorna inte se förrän efter rösträtten huruvida jämställdheten fanns i praktiken eller ej. Många kvinnor som hade lyckats ta sig in i olika politiska arenor, efter rösträtten, blev fortfarande nedtryckta av män.²⁵

Skribenten vill även förstärka mobiliseringen och mobiliseringskänslan, för att kunna genomföra en samhällsförändring. Det sista temat i vår källa är arbetskvinnornas arbetssituation. De menar på att arbetslönerna inom olika yrken är orättvisa. Den rådande orättvisan förklarar de med att de höga lönerna går till de arbeten som kräver mindre fysisk kraft, vilket oftast är människor som har det gott ställt. Medan arbetarna får kämpa med långa arbetsdagar och låga löner.

”Arbetslönerna inom de olika yrkesgrupperna äro inte heller rätt avvägda emot varandra. I regel får det som har det lättare platserna större löner än det som har tungt arbete och långa arbetsdagar. Och kvinnorna erhålla

---

²³ Röda röster, sidnummer: 3 15/8 1921

²⁴ Röda röster, sidnummer: 3 15/8 1921

²⁵ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 77ff

merendels mycket mindre lön för sitt arbete än männens. Överklassen som reserverat dt intellektuella arbetet åt sig menar, att detta bör betalas långt bättre än kroppsarbetet ”²⁶

Här diskuterar författaren kvinnornas arbetssituation. Ingen yrkesgrupp ska få monopol på varken höga eller låga löner. De påpekas också att överklassen har belagt det intellektuella arbetet åt sig, som också betalas bättre än kroppsarbete. Där kan vi se hur det förklarar överklassens arbetssituation som mycket bättre med rejälare löner och arbetsvillkor än arbetarnas långa arbetsdagar och låga löner.

Slutligen diskuterar de om att kvinnorna får sämre löner än männen. Här kan vi återigen se hur skribenterna betraktar samhällssituationen som en diktaturstat, där staten håller det fattiga utanför samhället. Där överklassen, d.v.s. normsättarna, skådar arbetarklassen som avvikande. Därmed skapas ett upprätthållande av att hålla ”de andra” utanför samhällets ramar.

Skribenterna förklarar utnyttjandet av arbetarklassen genom industrialismens framväxt. Skribenterna menar att i och med industrialismen så utnyttjande den nya borgarklassen, arbetarkvinnornas arbetarkraft, för billig kostnad. De nya fabrikena behövde textilarbetare med mera för att få ökad tillväxt. Detta var en bra metod för att få ta del av industrialismens kapplöpning bland företagarna. Ägarna till företagen tog företagets pengar själva och anställde kvinnor, på grund av att de inte behövdes betalas lika mycket som män. Därmed kunde entreprenör männen inneha monopol på en ekonomisk stabilitet.

”Men ännu skulle det kapitalistiska samhället finna användning för arbetarklassens kvinna och det på bekostnad av alla hem – och familjebegrepp. Med industrialismens tidevarv inträder en ny epok i utnyttjande av arbetarklassen i sin helhet och kvinnan i synnerhet.”²⁷

Här ser vi ett exempel på hur de förklarar utnyttjandet av arbetarklassen, i synnerhet kvinnorna, i industrialismens skede. Detta förstärker arbetarnas fattiga situation. För att kunna skapa en förändring måste kvinnorna bli agitatorer på sin arbetsplats och bland sina bekanta, tränga sig in överallt, göra goda gärningar genom att sprida kommunistiska idéer.

”Du måste bli en agitator på din arbetsplats och tränga dig in överallt, vetande att du gör en god gärning genom att sprida våra idéer. Varför är kvinnan i allmänhet så slö när det gäller det sociala arbetet? Kvinnan i gemen en vek och lätt påverkad varelse, i hög grad mottaglig för intryck av olika slag. När det gäller politik får vi till skam erkänna att hon ställer sig avvog.”²⁸

Skribenterna påpekar att många kvinnor är passiva och inte vakna och hjälper inte till i arbetet för ett jämlikt samhälle. Skribenterna menar att allt detta tillsammans exkluderar kvinnorna ur

---

²⁶ Röda röster, sidnummer: 2 15/3 1919

²⁷ Röda röster, sidnummer: 2 1/1 1921

samhällets alla institutioner. Därmed menar författarna att det finns lite utrymme för kvinnorna kvar i samhället. Det diskuteras också att arbetsmiljön förhindrar dessa kvinnors möjligheter att kunna påverka och ha inflytande i samhällets alla arenor. På det sättet att deras långa arbetsdagar och arbetstider hindrar dem från att ha tid och kraft att påverka och kräva kvinnliga rättigheter. De menar att de svenska arbetande kvinnornas hårda arbete ledde till att de blev blinda för sina rättigheter. De menar att styret skapade en stark klassmotsättning och håller fast arbetarna i en hegemonisk fattigdom. Där entreprenörerna gav låga löner och dåliga arbetsvillkor till sina arbetare, för att på så vis kunna få ut så mycket själva. Arbetarna befann sig då i en fattigdom, som var hegemonisk styrd. Skribenterna menar också att i och med ett kommunistiskt samhälle så får kvinnorna sina rättigheter. Det använder tidningen som ett redskap för att belysa sina idéer. Skribenterna är glada över att få sin tidning publicerad för att kunna belysa sina idéer och därigenom kunna påverka. De menar att tidningen är med i en demokratisk samhälls process.

” Det var verkligen en glädjande händelse den dag, då Röda Röster utgavs. Tänk att vi vänstersocialistiska kvinnor har fått ett eget tidningsorgan, det är något att vara glad över. När det väcktes förslag på kongressen att försöka få en speciellt vänstersocialistisk kvinnotidning till stånd, tänkte jag- skamligt nog- att det aldrig skulle gå, men nu har vi den och jag hälsar den välkommen utelivet och kampen.”²⁹

Här är ett exempel på en nodalpunkt som ofta upprepas i texterna. Med detta påpekas att kvinnans situation i samhället var svår. Därför vill de skapa förändring och genom tidningen får de chansen att förändra och skapa en samhällsdebatt. Vi tolkar denna artikel som en beskrivning av hur glada det är för att kunna få en tidning utgiven. Det är en befrielse att få möjligheten att kunna få ut sina känslor och funderingar och att allmänheten kan få läsa detta också.

Påtryckningarna kring att införa den allmänna rösträtten blev väldigt omfattande. Detta kunde speglas genom att alla de nordiska länderna redan infört lagstiftningen och att aktionerna för införandet blev därför ännu större. Både från den Socialdemokratiska kvinnorörelsen och LKPR (Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt). Den nya lagen kom äntligen i kraft 1919.³⁰

---

²⁸ Röda röster sidnummer: 1 15/3 1919

²⁹ Röda röster sidnummer: 1 15/3 1919

³⁰ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 9

5.3 Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor var medvetna om sina rättigheter?

Skribenterna i *Röda röster* ville, som sagt, ha en samhällsförändring. De ville skapa ett jämlikt samhälle, både inom könen och inom samhällsklasserna. De har tidigare nämnt att de ville ha en samhällsförändring på grund av den fattigdom som rådde. Detta kan vara en orsak till att människor började längta efter en förändring. Skribenterna anser också att detta ligger till grunden för många av skribenternas funderingar och tankar, kring deras utopi för samhällsförändring.

” De flesta kvinnoaktionerna tar, liksom demonstrationerna i söderhamn, sin utgångspunkt i kvinnornas kamp för att garantera familjens fysiska överlevnad. Svälten var faktum i många arbetarhem våren 1917, och situationen med minskade ransoner och kraftigt stigande priser var överblickbar.”³¹

Denna outhärdliga situation för många var ett faktum. Det var på detta sätt reflektioner kring samhällsförändring tog i akt. Detta var svaret från arbetarklass kvinnors svåra sats. Det blev stora oroligheter genom demonstrationer och folklig massaktion. Vi kan tydligt se hur detta var den största faktorn kring att skapa en samhällsförändring.

Deras lösningar på dåtidens samhällsproblem kan, utifrån det vi har sett, likna kommunistiska värderingar hos många av författarna. Men på varje framsida i *Röda röster* finns en underrubrik som lyder att tidningen är ett organ för vänstersocialistiska kvinnor. De refererar till Karl Marx och i vissa fall kallar det sig själva för kommunister.

” Vi har alltifrån början av detta år en ny s.k. äktenskapslag som från borligt håll betecknas som ett storartat lagstiftningsarbete. Även en kommunist måste erkänna, att de nya bestämmelserna utgöra en förbättring mot förut, erhuru de – liksom för övrigt de flesta borliga lagar – egentligen endast äro paragrafer om den egendomsbesittandes möjligheter att skydda sina privata rättig- och tillhörigheter.”³²

Här bevisas att det fanns skribenter som ville lösa dåtidens kvinnofråga med hjälp av den kommunistiska ideologin. Förklaringen till detta kan vara, som sagt, att om en människa lever under ett hegemoniskt tryck kan starka oppositionella känslor växa fram. Där kvinnorna under denna tid var underordnade. Det kan vara en förklaring kring deras lösningar för kvinnans situation.

Dock fanns det skribenter med adliga för och efternamn. Vilket visar att flera av skribenterna hade borgerlig bakgrund. En artikel som beskriver Fredrika Bremers uppväxt, som kommer

---

³¹ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 25

ifrån en rik köpmannafamilj, kan ge en god förklaring kring att de hade en annan samhällssyn än sina föräldrars. Där beskrivs det att Bremer blev trött på det borliga levnadssättet. Detta kunde skildras genom kvinnans möjlighet till uteliv, utbildning och arbete.

” Kvinnan måste finna sig i hemmets inskränkta sfär, mättat av fördomar, dumhet och konvens. Icke ens den materiella mättanden bestods den lilla Fredrika. Såväl hon som hennes syster nödgades ett svältliv på grund av hennes moders idiotiska begrepp om finhet.”³³

Här kan vi skildra hur kvinnan blev instängd på olika sätt och vis, men speciellt i hemmets sfär. De borliga normerna var oerhört stränga och strikta, både när det gäller utseendemässigt och beteendemässigt. Skribenterna beskriver att Bremer kände sig kvävd i denna roll som kvinna i det borliga livet. Det gick till och med så långt att alla hennes syskon, förutom två, dog unga på grund av dålig näringsintag och kosttillsförsel, bara på grund av moderns paranoida känsla av finhet.

” Barnen Bremer led av brist på frisk luft och framförallt av otillräcklig näring. Av de sju syskonen dogo alla jämförelsevis unga utom de både äldsta, Charlotta och Fredrika. Sofia blev 14 år gammal, August 22 år, Hedda 34, Klas 35, Agata 43. Alla flickorna voro småväxta och äldsta system Charlotta sätter detta i sammanhang med det knappa kosthållet.”³⁴

Här kan vi skåda ett resultat av männens stiftande av sociala normer. Citatet påvisar hur det tog plats i praktiken. Där hetsen kring finhet var enormt krävande och alla människor som inte tillfogade sig allt detta hamnade i ett utanförskap. Anledningen till detta fenomen kunde vara att detta var en metod för männen att kontrollera kvinnan, och därmed upprätthålla sin makt över henne. Männen såg även till att kvinnorna ansvarade för sina uppgifter gällande barnens uppfostran. Genom den hårda uppfostran kunde männen upprätthålla och föra vidare kontrollbehovet om makten över kvinnorna. Detta upprätthöll den segregation som rådde mellan samhälls klasserna.

Denna finhet kan liknas den finkultur respektive folkkultur som rådde i Sverige under 1600-talet. Där arbetarna representerar folkkulturen och finkulturen tilldelades överklassen och borgarna. Denna segregation levde fortfarande kvar i 1900-talet Sverige, fast i andra former. Detta kan vara en förklaring till varför det fanns skribenter med adligt ursprung och som tillhörde den kommunistiska ideologin. Det hade åskådligtgjort gastkramningen och ville frigöra sig från detta.

---

³² Röda röster, sidnummer: 3 15/8 1921

³³ Röda röster, sidnummer: 3 1/7 1919

³⁴ Röda röster, sidnummer: 3 1/7 1919

” I romanen Hertha eller en själs historia framställer hon kraven på kvinnan frigörelse. Denna bok som utkom 1856, yrkar på, att kvinnan i likhet med mannen ska ha rätt till vetenskaplig utbildning vid universiteten och således kunna bli läkare, lärare och sjuksköterska samt delta i samhällsliga angelägenheter. Först och främst skulle kvinnan förklaras myndig vid 25 års ålder. Dessa krav äro ju numera förverkligande. Men enligt den tidens uppfattning voro dessa krav synnerligen stora.”³⁵

Här kan vi se hur en kvinna med adligt ursprung genom sin bok Hertha diskuterar kvinnans frigörelse från männen. Även fast många lagstiftningar hade inrättats vid tiden då artikeln skrevs menar skribenten att kvinnorna fortfarande var underordnade och icke representerade vid offentliga sammanhang. De använder Fredrika som exempel för att föra fram att det fanns kvinnor med adligt ursprung som har åskådligtgjort, genom männens lagstiftande kring sociala normer, gastkramningen kring kvinnan.

En annan morot som kunde ha påskyndat arbetet för kvinnans rättigheter var inspiration från andra länder. Skribenterna berättar hur det kände en skam över att inte ha medborgarrätt, då de fick inspiration från de andra nordiska länderna som redan hade infört den allmänna rösträtten. En skribent berättar om hur hon hade samtalat med en lärarinna. Hon berättade att hon under en lektion informerat eleverna om att kvinnorna i Finland, Danmark och Norge hade rösträtt, och skämdes att informera att svenska kvinnor inte hade medborgarrätt. Skribenterna försöker påvisa hur de svenska kvinnorna vill ha samma juridiska rättigheter som i de andra nordiska länderna. Där vill de förtydliga deras samhällsposition och vilka möjligheter det hade under denna tidsperiod. De vill genom olika metoder få samma rättigheter och möjligheter som männen.³⁶ Vi kan se i denna berättelse att de har fått inspiration från andra länder. Detta kan vara en orsak till deras fortsatta arbete för att föra fram kvinnliga rättigheter. Under denna här tidsperioden låg arbetet först och främst att föra fram juridiska rättigheter, men vi kan beskåda att skribenterna kommer in på ämnet kring sociala normer.

Där det försöker finna en anledning kring kvinnans underlydande situation. Arbetet kring kvinnans rättigheter kunde skildras genom att införa föreningar, demonstrationer, tidskrifter och på torgmöten föra fram och belysa deras åsikter. På det sättet kunde de mobilisera sig för att skapa en opposition och opion.

---

³⁵ Röda röster, sidnummer: 3 1/7 1919

³⁶ Röda röster, sidnummer: 1 15/7 1919

5.4 Avslutning

Den första motpolen som vi har skådat i källan är kvinnans samhällssituation respektive mannens samhällssituation. De menar på att manen är roten till ojämnligheten i samhället och även klasskillnaderna i samhället. Genom att det är mannen som styr och har monopol på makt. Författarnas synsätt på överklassmannen framgår tydligt i texterna. De menar på att han är en välförmögen man som varken tar hänsyn till sina barn eller maka. Genom att inte till dela sina förmögenheter till andra än sig själv. De beskriver även samhällsordningen med samma ord. Arbetarbefolkningen är det styvmoderligt behandlade barnen, överklassen kelgrisarna. Motpolen till männen är kvinnorna. Skribenterna menar att de politiska aktiva männen förespråkade ett förtryckande instrument i samhället. Men det påpekar att detta inte ska appliceras på kvinnosakskvinnornas samhällsengagemang. Vi kan skåda att skribenterna fick inspiration ifrån olika länder när det både kommer till jämställdighetsarbetet och vägen till den allmänna rösträtten.

Kvinnosakskvinnorna började bli medvetna om sina rättigheter när de fick se att kvinnor i andra länder få juridiska rättigheter. Detta ledde till att skribenterna blev kritiska till dåtidens samhällsordning. Vilket skapade en kritisk förhållningssätt och agerande gentemot samhällsstyret och samhällsordningen.

6. Resultat

6.1 Hur skildras de sociala förhållandena i *Röda röster*? Vilka lösningar förespråkade de?

Resultatet av den första frågan kan skildras genom att skribenterna vill ändra dåtidens samhällssystem. Skribenterna vill införa ett kommunistiskt samhällsstyre och genom detta förintå dåtidens fattigdom. Förklaringen till detta är att genom ett kommunistiskt samhällsstyre står alla lika inför lagen och alla ska få samma rättigheter och möjlighet till utbildning, arbete och därmed få tillgång till en helt annan ekonomisk stabilitet än tidigare. På det sättet skapas det ett samhälle där alla har en ekonomisk och social trygghet och där alla betraktas som jämbördiga. Hur man ska komma iakt med arbetet att införa en kommunistiskt samhällsordning, är att först och främst att uppfostra barnen i rätt anda. Därmed föra de kommunistiska tankarna vidare, från en generation till nästa. Den andra lösningen är uppmaningen att lägga sin röst rätt. Människor måste göra kommunismen till sin religion och därmed kunna föra fram våra tankar.

Den sista lösningen som beskrivs är inspirationen kring den franska revolutionen. Där skribenterna vill bevisa hur de franska minoriteterna krävde sina rättigheter och på samma sätt kan de svenska minoriteterna kämpa i arbetet för lika rättigheter.³⁷

6.2 Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor förde en kamp för den allmänna rösträtten?

Skribenterna menar att kvinnorna var marginaliserade och utnyttjade i samhället. De berättar att det inte har samma juridiska rättigheter som män och inte samma möjligheter att komma in i offentliga samhälls sfären. Skribenterna berättar också hur kvinnorna under den här tiden blir utnyttjade för billig arbetskraft på olika arbetsplatser. Förklaringen till detta är att arbetsgivarna anställde kvinnor på grund av det var mycket billigare, än att anställa män. Kvinnorna fick arbeta under långa arbetsdagar med låga löner.

Detta menar skribenterna att det skapade en blindhet för kvinnorna att både se och kunna ha tid till för att arbeta för sina rättigheter. Lösningarna som skribenterna förespråkade var först och främst att kvinnorna måste agitera på sina arbetsplatser och belysa människor omkring en om en samhällsförändring. Kvinnoaktiviteter måste belysa på olika sätt och vis om kvinnans ställning i samhället. Skribenterna menar att tidningen är ett bra medel för att kunna nå ut till många.³⁸

6.3 Hur framställs i *Röda röster* anledningen till att dessa kvinnor var medvetna om sina rättigheter?

Den största orsaken till marginaliseringen av kvinnan menar skribenterna var den rådande fattigdomen som rådde, som hade skapats av dåtidens kapitalistiska politiker. Många kvinnor ville ha en förändring och längtade till att lätt kunna sätta mat på borden, utan att det ska behöva vara oroliga över morgondagen. Skribenterna menar också att det rådande samhällsstyret alstrade marginaliseringen av kvinnan. Skribenterna förespråkar, att med införandet av den kommunistiska ideologin skulle kvinnor därmed kunna lösgöra sig från dessa problem. Skribenterna berättar också hur det kapitalistiska styret gör det inte bara dåligt för arbetarkvinnorna utan också för överklassens kvinnor. Genom männens lagstiftande av sociala normer, kontrollerar männen sin makt gentemot kvinnan. De använder Fredrika Bremer som

---

³⁷ Röda röster, sidnummer: 6 1/3 1921

³⁸ Röda röster sidnummer: 1 15/3 1919

exempel på detta. De beskriver hennes liv som förtryckt och outhärligt hårt. På grund av den extrema hetsen kring finhet, som rådde under denna tid. Skribenterna menar också att detta skapade en segregation mellan klasserna.

En annan anledning till en påskyndade faktor som drev dessa kvinnor till en kamp för kvinnors juridiska rättigheter, var hur de kunde se hur andra länder genomförde den kvinnliga lagstiftningen. På det sättet kunde kvinnoakskvinnorna arbete påskyndas.³⁹

7. Diskussion

Skribenterna i *Röda röster* menar på att dåtidens samhällsproblem löser sig genom införandet av ett kommunistiskt samhällsstyre. Människor skulle få det bättre ekonomiskt, alla skulle stå lika inför lagen och kvinnorna skulle få samma rättigheter och möjligheter att ta sig fram i samhället, som män. Vi kan skåda hur skribenterna blev influerade av den franska revolutionen i deras arbete kring jämställdhet och kampen för förintandet av dåtidens fattigdom.

Våra reflektioner kring den empiriska undersökningen kan vi att med facit i hand har mycket av deras utopi har införts, precis som skribenterna förutspådde. Genom införandet av det svenska folkhemmet och den svenska modellen kunde människor på ett helt annat plan klara sig bättre i livet, än vad de kunnat tidigare och därmed klara sig igenom alla krav ett samhälle ställer på varje individ.

Dock kommer skribenterna in på ämnet som behandlar sociala konstruerade normer, men de beskriver det med andra ord och begrepp. Till exempel påpekar skribenterna att kvinnorna under denna tid beskrivs i domstols protokoll som ens mans hustru istället för att beskriva henne med enbart hennes namn.

Enligt oss upprätthålls den segregation som finns mellan människor, genom de sociala normerna. Oavsett huruvida människor får en ekonomiskt stabilitet eller inte, finns det fortfarande en tendens till att människor hela tiden försöker skapa en god självbild genom att trycka ned andra människor. Detta kan speglas genom fördomar, förtryck, diskriminering och andra former av nedtrycknings metoder. Detta skapas ofta på grund av en osäkerhet som kan

---

³⁹ Östberg, Kjell (1997) sidnummer: 25

finnas hos många människor. Vi menar på att på grund av det ovanstående så löser sig inte alla problem genom införandet av en kommunistisk samhällsstat.

Enligt oss så kan arbetet kring detta skildras på olika sätt. Först och främst måste normsättarnas samhällssyn ändras, till en mer homogen och öppensinnad världsbild. Om normsättarna sedan sprider detta vidare kommer världen att vara fylld av kärlek och respekt för varandra. Utbildning kan vara det andra instrumentet för skapandet av en mer kärleksfull värld. Där varje institution i samhället har som utgångspunkt att utbilda sina medarbetare till goda samhällsmedborgare.

8. Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan vår uppsats skildras genom informationen som finns nedan.

Inledningsvis berättar vi arbetet kring den allmänna rösträttsreformen. Där högerens män i ett av riksdagens utskott, under behandlingen av den kvinnliga rösträttsreformen, gick med på att frigöra denna rösträttsfråga. Vi tillkännager dispositionen i uppsatsen. Vi beskriver i uppsatsen vilken metod som vi kom att använda oss av i arbetet kring att svara på våra frågeställningar. Det kom att liknas genom den kvalitativa forskningsmetoden. Syftet med uppsatsen var att undersöka hur skribenterna i *Röda röster* såg på deras samhällssituation. Där vi också förklarade våra frågeställningar. Vi kom även att kritisera källan och ange dess nackdelar respektive fördelar. Kritiken kom även att skildras genom att vi förde en diskussion kring urvalet av källan. Därefter skildrade vi de böcker som låg som utgångspunkt för vår undersökning. I uppsatsen förklarade vi också olika begrepp för att öka förståelsen i uppsatsen, för läsaren, men också för att skapa en röd tråd. Med hjälp av böckerna i forskningsläget har vi kunnat beskriva hur samhället såg ut under denna tidsperiod. I den empiriska undersökningen besvarar vi våra frågeställningar, detta med hjälp av de analytiska verktygen som vi har tillkännagivit tidigare. I resultatet beskriver vi resultatet av undersökningen. Där skribenterna menar på att lösningen på dåtidens samhällsproblem är införandet av ett kommunistiskt samhällssystem. De påpekar också andra medel som barn uppfostran för att kunna nå ett jämlikt och kommunistiskt samhälle. Uppsatsen *Den svenska kommunistiska kvinnan* kommer in på detta ämne men kommer inte så långt i slutsatsen. Hon diskuterar skribenternas tillvägagångssätt för ett jämlikt samhälle, precis som vi har i vår uppsats. Men ingen större analys för hon inte kring detta. Hon menar på att skribenterna i *Röda röster* är för enkelriktade i debatten. Men hon ger ingen anledning kring detta påstående. Avslutningsvis för vi en diskussion kring uppsatsens resultat.

Litteraturförteckning:

Eriksson, Nancy, Hamrin- Thorell Ruth, Von Friesen Bertil (1969) *Kvinnors röst och rätt*
Allmänna förlaget AB

Hadenius, Stig (2000) *Svensk politik under 1900 – talet* Hjalmarsson & Högberg

Mansnerus, Sofia (2006) *Den svenska kommunistiska kvinnan*

Larsson, Bjarne Gabriella (2002) *Forma Historia: metodövningar*
Studentlitteratur: Lund (red)

Östberg, Kjell (1997) *Efter rösträtten* Brutus Östlings Bokförlag symposion AB

Internetförteckning:

Nationalencyklopedin (www.ne.se)

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=713955&i_word=kommunism

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=713815&i_word=kapitalism

Bild:

<http://images.google.se/images?svnum=10&um=1&hl=sv&cr=countrySE&q=fru+lesbin+av+Albert+engstr%C3%B6m>

Källförteckning:

Tidskriften: Röda röster

År: 1919 Datum: 03/15

År: 1919 Datum: 07/01

År: 1919 Datum: 07/15

År: 1921 Datum: 01/31

År: 1921 Datum: 03/01

År: 1921 Datum: 08/15

År: 1921 Datum: 11/15